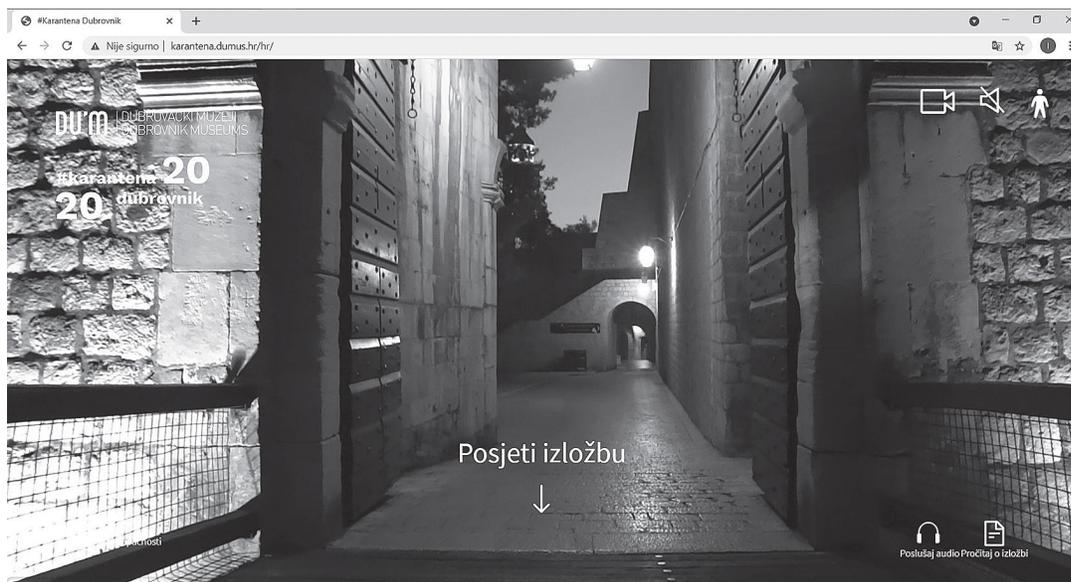

DUBROVAČKI MUZEJI I „KARANTENA DUBROVNIK 2020.”

IVICA KIPRE □ Dubrovački muzeji – Etnografski muzej, Dubrovnik

sl.1.-5. Virtualna izložba *Karantena Dubrovnik 2020.* na poddomeni mrežne stranice muzeja <http://karantena.dumus.hr>

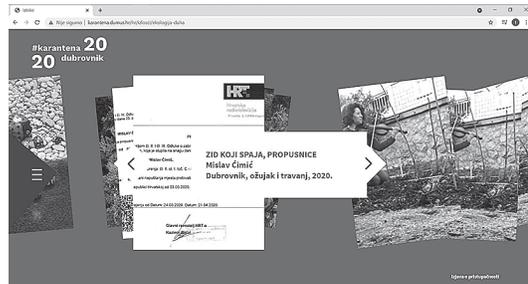
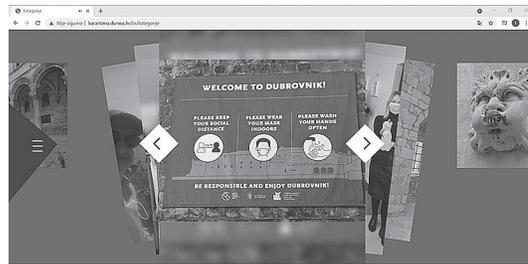
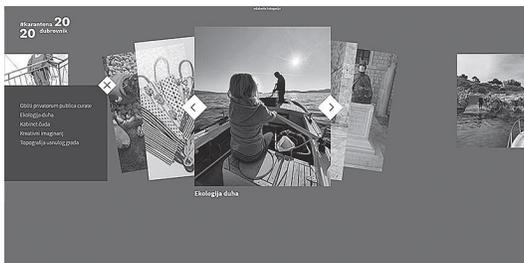
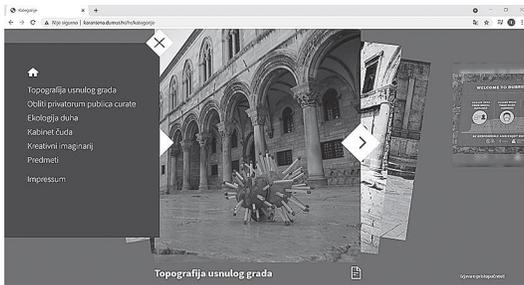
Uvod u pandemiju

Pojava pandemije Covida-19 tijekom 2020. umnogome je obilježila društvenu svakodnevicu Dubrovnika, kao i cijele Hrvatske. Zbog brojnih ograničenja i mjera pojam *novoga normalnog* odnosno *nove stvarnosti* nametnuo se kao referentna vrijednost kojom se razumijevaju nove prakse života. Prvi slučaj zaraze virusom Covid-19 u Hrvatskoj je zabilježen 5. veljače 2020. Nakon tog izoliranog slučaja broj zaraženih postupno se povećavao, što ipak još nije uzrokovalo pretjeranu zabrinutost. U trenutku kada je u Hrvatskoj zabilježeno 19 oboljelih, 11. ožujka 2020., Svjetska zdravstvena organizacija – WHO proglasila je pandemiju koronavirusa. Osam dana nakon toga, 19. ožujka 2020., i u Dubrovniku je zabilježena prva osoba oboljela od Covida-19. Nakon pojave virusa u neposrednom okruženju stanovnici dubrovačkog područja počinju snažnije osjećati strah od mogućih posljedica na svakodnevni život, ali i na osjetljivu lokalnu ekonomiju zasnovanu na turizmu. Već krajem ožujka, prema uputama nacionalnoga, županijskoga i lokalnog stožera civilne zaštite, djelatnici gradskih ustanova upućuju se na rad od kuće, pa tako i djelatnici Dubrovačkih muzeja. S obzirom na to da je uobičajeni tijek programskih aktivnosti naglo zaustavljen, muzejsko se stručno

osoblje uspješno i brzo prilagođava novonastaloj situaciji, a svoj program preseljava u virtualni prostor, odnosno na internetsku mrežu. Dnevne sobe postaju svojevrsni mini-studiji u kojima se kod kuće pripremaju sadržaji, a vidljivost programa mjeri se isključivo prema posjećenosti mrežnih stranica *Facebooka* ili *Instagrama*. U prvih deset mjeseci od pojave pandemije posjećenost programa na *Facebook* stranici Dubrovačkih muzeja povećala se za 30 %, a postavljeno je 357 objava.

Novo normalno i projekt *Karantena Dubrovnik 2020.*

U kolopletu novonastalih odnosa unutar obitelji, radnih kolektiva, među pojedincima i zajednicom, među djecom i mladima te uz novo, drugačije poimanje i reinterpretiranje javnoga i privatnog prostora, prirode i okoliša Dubrovački su muzeji kao krovna baštinska ustanova grada Dubrovnika prepoznali potrebu dokumentiranja nove stvarnosti vodeći se načelom *Rapid Response Collecting*. Uz uobičajenu praksu čuvanja i prezentiranja društvene memorije grada putem materijalnih i nematerijalnih dokaza života zajednice te u povijesnom kontekstu, projektom *Karantena Dubrovnik 2020.* započeli smo prikupljanje svjedočanstava, dokumenata i predmeta

u realnom vremenu, bilježeći tako suvremenu povijest i bitno izmijenjenu svakodnevicu određenu pandemijskim kronotopom. Muzeji su tim projektom pokazali svoju odgovornost prema zajednici, a više puta isticana potreba veće inkluzije zajednice i njezine interakcije s ustanovom na tom se primjeru, u situaciji kada je u osnovi takva interakcija bila ograničena, ostvarila snažnije nego ikada prije. Paradoksalno, ta bliskost s publikom i korisnicima nije ostvarena fizičkim kontaktom već komunikacijom u virtualnom prostoru uz pomoć digitalnih tehnologija, tj. interneta. U atmosferi straha za vlastito i tuđe zdravlje, posao i opstanak, zbog socijalne i/ili fizičke distance pojavili su se i novi načini ponašanja, nove tjelesne prakse, ali i mentalne poteškoće i osjećaji poput anksioznosti, depresije i sl. Osim toga, upravo su izolacija i višak slobodnog vremena omogućili aktiviranje potisnute kreativnosti, a umjetnost je postala sredstvo oslobađanja od društvene napetosti. Pandemijski prostor i vrijeme, može se slobodno reći, činili su paralelnu stvarnost ili svojevrsni simulakrum, društveni eksperiment koji nam se zbiva pred očima te koji je istraživačima nove kulturne zbilje postao osobit poligon za istraživanje.

Imajući to na umu, Dubrovački su muzeji početkom travnja pokrenuli projekt *Karantena Dubrovnik 2020.*, usmjeren na prikupljanje građe i dokumentiranje pandemijske svakodnevne na širem području grada. Formiran je projektni tim koji su činili djelatnici Dubrovačkih muzeja, ravnateljica Julijana Antić Brautović kao voditeljica projekta te suradnici na projektu Ivica Kipre, Marta Vukadin, Ana Prohaska Vlahinić i Ivona Michl. Nakon niza radnih sastanaka koji su se zbog pandemijskih okolnosti održavali online razrađene su projektne aktivnosti, plan njihove provedbe, strategija prikupljanja građe na terenu te su izabrani logotip i vizualni identitet projekta. Preko mrežnih stranica i Facebook stranice, lokalnih digitalnih medija i novina upućen je javni poziv za prikupljanje građe, koja bi nakon završetka projekta bila sistematizirana u zbirku dokumentarne građe o životu u pandemijskim

uvjetima te služila za pripremu i izradu virtualne izložbe i izložbe u fizičkom obliku.

Prvo javno predstavljanje projekta održano je preko mrežnih stranica i Facebook stranice Muzeja 18. travnja 2021. Prikupljanje građe teklo je u dva smjera. U prvoj polovici pandemijske godine, ali i kasnije, zaprimali smo dokumentarnu građu putem online komunikacijskih kanala, a to je obuhvaćalo fotografije, videouratke, audiozapise, crteže, umjetničke i druge kreacije, glazbene izvedbe, šale, preslike propusnica, bilješke, osvrti, dnevničke izvještaje, pjesme, animacije i sl. Za tu smo priliku otvorili i posebnu e-mail adresu projekta karantenadubrovnik2020@dumus.hr preko koje se ostvarivala komunikacija s darovateljima te prikupljala građu. Svaki je darovatelj nakon poslanog priloga ispunjavao formular o ustupljenoj građi koji se sastojao od ovih podataka: imena i prezimena autora ustupljenog priloga, imena i prezimena vlasnika ustupljenog priloga, datuma, godine i mjesta nastanka priloga, dopuštenja za objavu podataka o autoru, kratkog opisa nastanka priloga, podatka o tome što prilog prikazuje i koja je priča vezana za nj. Nakon ispunjenog formulara u Dubrovačkim se muzejima prilogu dodjeljivao inventarni broj, određivala se vrsta priloga, kategorija ili tema te datum zaprimanja priloga. Drugi dio prikupljanja odnosio se na fizičke predmete poput zaštitnih maski, vizira, ambalaže, bolničke opreme i sl., a to se prikupljanje najvećim dijelom provodilo tijekom druge polovice 2020. U cijelom razdoblju trajanja projekta *Karantena Dubrovnik 2020.* zanimanje javnosti te lokalnih i nacionalnih medija bilo je iznimno veliko, a Muzeji su na Facebook stranici objavljivali pojedine odabrane priloge darovatelja. Najveći broj priloga zaprimljen je u prva tri mjeseca. Ukupno je prikupljeno nešto više od 300 priloga, a prikupljanje se nastavilo i u 2021. Neke od prepoznatljivih fotografija ili simbola koji su obilježili akciju prikupljanja jesu fotografija *Nonova žičara za dostavu* autorice Meri Šerbu, koja prikazuje plavu kantu s užetom koja je slikaru Viktoru Šerbu služila kao lift za

sl.6. *Organska skulptura Korona*, Božidar Gjukic, travanj 2020.

sl.7. *Organska skulptura Korona*, Božidar Gjukic, travanj 2020.

sl.8. Čistoća kosi ispred Dvora, Petar Ipšić, 21. travnja 2020.

dostavu namirnica; *Ljubav u doba korone* autorice Ivone Michl, na kojoj je zabilježen susret djevojke koja dolazi barkom i mladića koji je čeka na molu, para kojega ni mjere lokalnog stožera nisu mogle spriječiti u ljubavnom susretu; fotografije *Domaće maske* i *Korona kao igra – konopac – infuzija, ksilofon – respirator* autorā Lidije i Slobodana Begića; fotografije *Korona što ćeš?* autorā Lukše i Žane Vragolov; fotografija *Pengano jaje u travi pred Dvorom* autora Marka Novaka, video i fotografija Čistoća kosi ispred dvora autora Petra Ipšića te *Organska skulptura Korona* autora Božidara Gjukića.

Kulturne organizacije i muzeji: između adaptacije i djelovanja

Osim Dubrovačkih muzeja, i druge baštinske ustanove u Hrvatskoj i drugdje u Europi i svijetu prepoznale su važnost bilježenja nove pandemijske stvarnosti. Slovenski etnografski muzej u Ljubljani, 3. travnja 2020. javno predstavlja projekt *Kdo sem v času pandemije?*, kojim želi prikupiti što više dokumentarne građe o životu u vrijeme pandemije. Građa se prikupljala priložima koje su građani dostavljali na e-mail adresu Muzeja. Nadalje, Inštitut za slovensko narodopisje SAZU-a, uz sudjelovanje Slovenskoga etnološkog društva, 8. travnja 2020. pokreće blog *Vsakdanjik (Svakodnevnica)*, na kojemu su objavljivane priče, razmišljanja i prilozi o svakodnevici u doba pandemije. Građa se prikupljala putem e-maila, a urednici bloga bili su Saša Poljak Istenič i Saša Babić. U Hrvatskoj je pri Centru za nematerijalnu kulturnu baštinu Etnografskog muzeja Istre dokumentaristica Nuša Hauser 10. travnja 2020. pokrenula projekt naziva *COVID 19 / DNEVNICI 20*, u kojemu je putem Facebook

platforme i e-maila prikupljano dokumentacijsko gradivo o životu u doba pandemije.

Covid-19 izazvao je veliku krizu u kulturnom i kreativnom sektoru, osobito u muzejskim ustanovama čije je postojanje i djelovanje uvelike oslonjeno na lokalnu i inozemnu publiku. Zbog tog teškog stanja ICOM upućuje pomoć i savjete nacionalnim udruženjima, a 29. travnja 2020. na svojim službenim stranicama objavljuje naputke naslovljene *Museums and COVID-19: 8 steps to support community resilience*. Mreža europskih muzejskih organizacija NEMO organizirala je monitoring i analizu utjecaja Covid-19 na muzejski sektor. Usto, UNESCO je predstavio platformu za razmjenu iskustava o stanju nematerijalne kulturne baštine ili živog nasljeđa u kontekstu pandemije.

Virtualna multimedijaska izložba *Karantena Dubrovnik 2020*.

U povodu *Noći muzeja 2021*. Dubrovački su muzeji odlučili virtualnom izložbom široj javnosti predstaviti dio vir-

sl.9. Domaće maske, Lidija i Slobodan Begić, 16. ožujka – 14. travnja 2020.

sl.10. *Domus Christi*, Mirjana Vujnović, travanj i svibanj 2020.

sl.11. Korona muffini, Lidija Begić, 7. svibnja 2020.

jedne građe prikupljene projektom *Karantena Dubrovnik 2020*. Autor izložbe i teksta Ivica Kipre za tu je prigodu odabrao dokumentarne priloge i svjedočanstva kojima 73 osobe i ustanove opisuju doživljeno iskustvo pandemije te rada i života u pandemijskim uvjetima na području Dubrovnika i okolice. Prilozi su bili fotografska građa, crteži, lirske pjesme, bilješke, poslanice, eseji, animacije, školski videouradci, profesionalni i amaterski videoradovi te glazbene snimke. Osim spomenutoga, u sklopu virtualne izložbe predstavljen je i dio darovane građe koju čine fizički predmeti, točnije 34 predmeta. Građu prikupljenu digitalnim putem bilo je potrebno odabrati s obzirom na zastupljenost medija, kvalitetu produkcije, kao i sam sadržaj koji oni prenose. Usto, raznolikost i raznorodnost tema i priča iziskivala je dublje iščitavanje sadržaja i konteksta priloga, ulogu protagonista u priči te, na samom kraju, grupiranje prema zajedničkim sastavnicama.

U skladu s tim, oblikovano je šest tematskih poglavlja ili kategorija naslovljenih *Topografija usnulog grada*, *Obliti privatorum publica curate*, *Ekologija duha*, *Kabinet čuda*, *Kreativni imaginarij* te *Predmeti*. Poglavlja odnosno kategorije popraćene su autorskim tekstom, legendom koja na konceptualnoj razini progovara o sadržajima koji su predstavljeni unutar njih. Svaki je prilog pojedinačno predstavljen i navođenjem osnovnih podataka – naslova ili naziva priloga, autora/autorā priloga, datuma i mjesta nastanka priloga. Budući da je izložba nastala sukreacijom ustanove i građana, bilo je iznimno važno da se omogući optimalna pristupačnost svim priložima. Stoga su svi sadržaji prilagođeni prema uputama o digitalnoj pristupačnosti kako bi ih svi korisnici, bez obzira na vizualne, slušne, motoričke ili kognitivne nedostatke mogli razumjeti i koristiti se njima. Svaka je

sl.14. Predmeti, virtualna izložba *Karantena Dubrovnik 2020*.

sl.15. Croresp respiratori, Tomo Sjekavica, travanj – svibanj 2020.

DUBROVNIK MUSEUMS AND QUARANTINE DUBROVNIK 2020

The appearance of Covid-19 and the announcement of a pandemic in many ways marked the social cultural and tourist quotidian of Dubrovnik. The numerous restrictions, the measures and fear acted in such a way that the pandemic space and time were installed as a new normal, a new or parallel reality in which in front of our eyes a social experiment was taking place. This kind of context was for researchers into the new cultural reality a distinctive proving ground. The WHO proclaimed a pandemic on March 11, 2020, and by March 19 that year in Dubrovnik the first person infected by Covid-19 was registered. Dubrovnik Museums at the beginning of April launched a project called *Quarantine Dubrovnik 2020*, aimed at collecting material and documenting the pandemic everyday life in the wider area of the city, acting according to the principles of Rapid Response Collecting.

The material collected in real time consisted of contributions made available digitally, via the official mail, such as photographs, drawings, lyrical poems, notes, missives, essays, animations, school video works, pro and amateur videos and music performances, while material objects were also sent to the museum's address, like masks and visors, disinfectant packaging, hospital equipment and so on. The material, systematised and inventoried, will compose a collection of documentary material about life in pandemic conditions.

Marking Museum Night, January 29, 2021, Dubrovnik Museums together with Novena at the domain www.karantena.dumus.hr and in a virtual multimedia exhibition presented to the general public part of the material collected in this project. In six chapters, entitled *Topography of a slumbering city, Obliti privatorum publica curate, Ecology of the Spirit, Cabinet of Wonders* and *The Creative Imaginary*, as well as *Objects*, the exhibition's author, Ivica Kipre, spoke at the conceptual level of the contents involved, while each individual contribution was represented with a story and data about the author. The exhibition was produced in co-creation with the community and harmonised its contents with recommendations about digital accessibility, with all narratives being presented in both written and audio form.